

N:o 74.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 14 maj 1889.
— — — — Andra Kammaren den 14 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående uppförande af en ny teaterbyggnad å operahusets tomt m. m.

(Statsutskottets utlåtande n:o 69.)

Till Konungen.

Med förmälan att öfverståhållaren friherre C. G. A. Tamm, landshöfdingen herr O. R. Themptander, hofmarskalken P. O. Reuterswärd, kabinettskammarherren E. Ribbing, bankofullmäktigen J. W. Arnberg, godsägaren W. Walldén, sekreteraren i riksgäldskontoret S. H. Wikblad och bankdirektören K. A. Wallenberg i en till Eders Kongl. Maj:t ingifven skrift af den 28 sistlidne februari framlagt förslag till uppförande af en ny teaterbyggnad å operahusets tomt och betryggande i sammanhang dermed af teaterinstitutionens framtida ställning, samt att Stockholms stadsfullmäktige i underdånigt yttrande den 18 sistlidne mars tillkännagifvit, att stadsfullmäktige samma dag beslutat att för Stockholms stad åtaga sig vissa förbindelser beträffande teaterbyggnadsföretaget, hvilka enligt nyssberörda förslag blifvit för staden ifrågasatta, har Eders Kongl. Maj:t i en den 26 sistlidne mars aflåten proposition, under åberopande af ett propositionen bilagdt protokoll öfver finansärenden för sistnämnda dag och under förutsättning att Stockholms stadsfullmäktiges omförmälda beslut blefve bestående, föreslagit Riksdagen:

1:o) att — jemte medgifvande ej mindre att nuvarande operahusets hela tomt i kvarteret Norrström finge af ofvan omförmälda teaterbyggnadskonsortium disponeras för uppförande derstädes af en ny teaterbyggnad, under vilkor att byggnaden uppfördes enligt ritningar, som af Eders Kongl. Maj:t fastställes, och enligt af Eders Kongl. Maj:t godkänd plan för byggnadsarbetets bedrifvande; att konsortiet anskaffade för teatern erforderlig materiel af dekorationer, attributer, maskineri, belysning m. m. och öfrig inredning, med rätt för konsortiet att dervid förfoga öfver kongl. operans lösa egendom och tillhörigheter; samt att, sedan byggnaden blifvit färdig, konsortiet till statsverket under full eganderätt öfverlemnade densamma jemte nyssnämnda materiel och inredning äfvensom tillhandahölle den i konsortiets skrift af den 28 sistlidne februari omförmälda reservfond, dock att, derest kongl. operans verksamhet skulle komma att upphöra eller det ordinarie anslaget till nämnda opera ej vidare varda af Riksdagen beviljadt, af statsverket skulle till Stockholms stad återgäldas det af staden till byggnadsarbetet anvisade bidrag å 600,000 kronor äfvensom att, om teaterverksamheten skulle upphöra, nyssnämnda reservfond eller den del deraf, som då kunde finnas i behåll, skulle öfverlemnas till Stockholms stadsfullmäktige för att användas till det kulturändamål, Eders Kongl. Maj:t kunde komma att gilla; allt enligt bestämmelser och föreskrifter i kontrakt, som emellan Eders Kongl. Maj:t och kronan samt konsortiet upprättades; än äfven att Eders Kongl. Maj:t måtte ega att med Stockholms stad träffa aftal om utbyte af mark vid operahustomten enligt de i Stockholms stadsfullmäktiges underdåniga skrifvelse af den 18 sistlidne mars omförmälda grunder, med rätt för Eders Kongl. Maj:t att medgifva den utvidgning af Arsenalsgatan vid dess utmynnande i Gustaf Adolfs torg, som vore förenlig med den plan för teaterbyggnaden, hvilken af Eders Kongl. Maj:t blefve fastställd — å ordinarie stat under riksstatens sjunde hufvudtitel uppföra ett anslag till kongl. operan till belopp af 60,000 kronor;

2:o) att medgifva Eders Kongl. Maj:t rätt att högst för tiden intill slutet af det spelår, under hvilket den nya teaterbyggnaden blefve färdig, upplåta de kongl. teatrarnes fasta och lösa egendom till begagnande åt den eller dem, som kunde befinnas villiga att, utan att statsverket derigenom betungades med några kostnader utöfver det för kongl. operan afsedda anslag å 60,000 kronor, bedrifva teaterverksamhet å sagda teatrar, eller, hvad operan anginge, å särskildt förhyrd lokal, på ett konsten värdigt sätt, med rättighet jemväl för Eders Kongl. Maj:t att, med nedan nämnda undantag, för detta ändamål disponera eller öfverlåta dispositionsrätten till alla från teatrarne och deras fastigheter inflytande inkomster; samt

3:o) att medgifva, att den afkomst, som under nyssnämnda tid kunde

komma att vid upplåtelse af dramatiska teatern betingas, finge af Eders Kongl. Maj:t disponeras till förstärkande af de kongl. teaternes pensionsinrättnings fond.

Innan Riksdagen anmäler sitt beslut i anledning af Eders Kongl. Maj:ts förevarande framställningar, får Riksdagen meddela, *dels* att chefen för finansdepartementet i embetsskrifvelse af den 26 innevarande april under rättat Riksdagens statsutskott, att Stockholms stadsfullmäktiges ofvan omnämnda den 18 sistlidne mars i ämnet fattade beslut icke blifvit inom föreskrifven tid öfverklagadt, *dels* ock att nämnda utskott, på gjord förfrågan, inhämtat:

att beloppet af de medel, som skulle till Stockholms stad erläggas för att, förräntade efter $3\frac{1}{4}$ procent, användas till det tillämnade obligationslånets inlösen, beräknats komma att utgöra 6,800,000 à 7,000,000 kronor, beroende på den definitiva amorteringsplan, Eders Kongl. Maj:t kunde komma att fastställa;

att kostnaderna för obligationernas förfärdigande, såsom inköp af vattenstämpladt papper, tryck, numrering, kontroll m. m. beräknats till omkring 100,000 kronor; och

att ränteförluster, provisioner, annonser, försändelser, assurance m. fl. kostnader för obligationernas försäljning på grund af den erfarenhet, som i utlandet vunnits vid dylika emissioner, och under förutsättning att lånet inom kortare tid kunde afyttras — i motsatt fall ökades ränteförlusten —, antagits uppgå till omkring en krona per obligation.

Det förslag till uppförande af en ny teaterbyggnad och betryggande i sammanhang dermed af teaterinstitutionens framtida ställning, som i de delar, mom. 1:o af Eders Kongl. Maj:ts proposition angifver, nu förelegat till Riksdagens afgörande, har synts Riksdagen bereda tillfälle till en synnerligen lycklig lösning af den sedan så lång tid tillbaka på dagordningen stående, invecklade teaterfrågan. Upprepade gånger har under de senare åren inom Riksdagen med styrka framhållits önskvärdheten deraf, att teaterförhållandena ordnades på ett sådant sätt, att den ovissa och sväfvande ställning, hvori desamma befunno sig, finge ett slut, men icke förr än nu har något förslag, afsedt att få till stånd en sådan sakernas ordning, framkommit. Då emellertid nu ett dylikt förslag förelegat; då detta förslag synts i hög grad egnadt att uppfylla det med detsamma afsedda ändamålet; då vidare den uppoffring, som af statsverket kräfdes för förslagets genomförande, väsentligen endast skulle komma att bestå deri, att ett ordinarie anslag till kongl. operan uppfördes till ett belopp, motsvarande det minsta årliga understöd, som under tiden från och med år 1858 intill innevarande år af Riksdagen beviljats för teaterverksamhetens uppehållande; och då slutligen Riksdagens

förlidet år fattade beslut att icke bevilja något anslag till de kongl. teatrarne varit att uppfatta, icke såsom ett underkännande från Riksdagens sida af teaterinstitutionens kraf på att af staten få åtnjuta understöd i form af anslag utan såsom en åtgärd, företagen i syfte att få till stånd en slutlig lösning af teaterfrågan, har Riksdagen ansett sig böra till förslaget genomförande lemna den medverkan, som af Riksdagen begärts.

Mot det ifrågavarande förslaget, sådant detsamma nu förelegat, skulle emellertid kunna riktas den anmärkningen, att förslaget icke innehåller någon uttrycklig bestämmelse om huru med teaterverksamheten skall ordnas efter utgången af det spelår, under hvilket den nya byggnaden varder färdig. Genom de anordningar, som i sammanhang med uppförandet af den nya teaterbyggnaden skulle vidtagas till tryggande af teaterinstitutionens fortbestånd, synes dock fullständig säkerhet vara beredd, att extra anslagsfordringar icke skola förekomma. Då emellertid inom Riksdagen den uppfattningen är allmän, att teaterverksamheten bör ordnas på ett sådant sätt, att densamma icke kan få ens utseendet af att fortgå för statsverkets räkning och på dess risk, har Riksdagen ansett sig böra bestämma sådana vilkor att dels det ifrågavarande beslutets verkställighet göres beroende af förutgångna anordningar, ledande till full säkerhet i nyssnämnda hänseende, dels ock Riksdagens godkännande erfordras beträffande formen för teaterverksamhetens bedrivande, hvarigenom Riksdagen sättes i tillfälle tillse, att denna form blir betryggande. Lika riktigt och befogadt som det synes Riksdagen vara, att staten framgent likasom under en lång följd af år med ett ordinarie anslag *understödjer* den kongl. teatern i dess egenskap af konstanstalt, lika naturligt lär det nemligen vara, att teaterverksamhet icke drifves af staten eller för dess räkning, och enligt Riksdagens åsigt är det en särdeles tilltalande sida af det nu föreliggande förslaget att Riksdagen genom dess antagande blifver satt i tillfälle att på ett sätt, som ej kan lemna rum för någon befogad anmärkning, göra ett oåterkalleligt slut på det oegentliga förhållande, som i berörda hänseende egt rum sedan spelåret 1881—1882, samt att genomföra en sådan förändrad anordning, som upprepade gånger vid ärendets behandling framhållits såsom högelingen önskvärd.

Såsom af åberopade statsrådsprotokollet framgår, har, efter det teaterbyggnadskonsortiet till Eders Kongl. Maj:t ingaf sitt förslag, öfverintendents-embetet uttalat den åsigt, att kostnadsberäkningen borde höjas med omkring 500,000 kronor, likasom ock det af Eders Kongl. Maj:t föreslagna åtagandet för konsortiet att anskaffa för teatern erforderlig materiel af dekorationer, attributer, maskineri, belysning m. m. och öfrig inredning synes vara vidsträcktare och dess utförande med större kostnader förenadt, än i konsortiets skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t tyckes vara afsedt. Till bestridande

af den ökade utgift, som af berörda omständigheter möjligen kan föränledas, kommer, på sätt i statsrådsprotokollet erinrats, konsortiet emellertid att disponera öfver en tillgång af 600,000 kronor, och vill Riksdagen härtill lägga det uttalande, att Eders Kongl. Maj:t säkerligen icke lär underlåta att i sammanhang med pröfningen af de närmare bestämmelser och förbehåll, hvilka, enligt hvad i statsrådsprotokollet antydes, komma att fogas vid tillståndet till premieobligationslånets uppläggande, tillse, bland annat, att de mellantredande penninganstalternas inkomst stannar vid lämplig godtgörelse för kostnader, arbete och risk samt att den för teaterns behof afsedda nettobehållningen varder fullt så stor som det kan visa sig behöfligt för företagens genomförande och framtida soliditet, hvilket så mycket lättare torde låta sig göra som, i betraktande af ändamålet med lånet och dess grundande på en särskild dispens, någon oskäligen vinst ingalunda torde vara af berörda penninganstalter påräknad och omförmälda nettobehållning lär kunna, äfven med bibehållande af ett måttligt och passande emissionspris, eller, om så erfordras, genom successiv höjning af detta pris, något ökas utöfver de ursprungligen afsedda 3,000,000 kronor, så att högsta möjliga fördel af lånet må komma teatern till godo.

Hvad Eders Kongl. Maj:t under mom. 2:o i den kongl. propositionen äskat i syfte att betrygga verksamhetens uppehållande å de kongl. teatrarne under tiden intill slutet af det spelår, hvarunder den nya teatern blefve färdig, har lika litet som det medgifvande i ändamål att förstärka de kongl. teatrarnes pensionsinrättnings fond, som Eders Kongl. Maj:t under mom. 3:o begärt, gifvit anledning till någon Riksdagens erinran; och har Riksdagen för den skull bifallit berörda framställningar.

Under återopande af hvad nu blifvit anfördt får Riksdagen alltså

anmäla:

1:o) att Riksdagen — jemte medgifvande *ej mindre* att nuvarande operahusets hela tomt i kvarteret Norrström må af ifrågavarande teaterbyggnadskonsortium disponeras för uppförande derstädes af en ny teaterbyggnad, under vilkor att byggnaden uppföres enligt ritningar, som af Eders Kongl. Maj:t fastställas, och enligt af Eders Kongl. Maj:t godkänd plan för byggnadsarbetets bedrivande; att konsortiet anskaffar för teatern erforderlig materiel af dekorationer, attributer, maskineri, belysning m. m. och öfrig inredning, med rätt för konsortiet att dervid förfoga öfver kongl. operans lösa egendom och tillhörigheter; samt att, sedan byggnaden blifvit färdig, konsortiet till statsverket under full eganderätt öfverlemnar densamma jemte nyssnämnda materiel och inredning äfvensom tillhandahåller den i konsortiets skrift af den

28 sistlidne februari omförmälda reservfond, dock att, derest kongl. operans verksamhet skulle komma att upphöra eller det ordinarie anslaget till nämnda opera ej vidare varda af Riksdagen beviljadt, af statsverket skall till Stockholms stad återgäldas det af staden till byggnadsarbetet anvisade bidrag å 600,000 kronor, äfvensom att, om teaterverksamheten skulle upphöra, nyssnämnda reservfond eller den del deraf, som då må finnas i behåll, skall öfverlemnas till Stockholms stadsfullmäktige för att användas till det kulturändamål, Eders Kongl. Maj:t kan komma att gilla; allt enligt bestämmelser och föreskrifter i kontrakt, som emellan Eders Kongl. Maj:t och kronan samt konsortiet upprättas, dock med vilkor, att kontrakt ej må upprättas förr, än sådana anordningar träffats, att full säkerhet förefinnes därför att teaterverksamheten under inga som helst omständigheter kan komma att bedrivas för statens räkning eller staten betungas med någon utgift utöfver det här nedan omförmälda ordinarie anslag, samt att det bankkonsortium, åt hvilket försäljningen af det ifrågasatta premieobligationslånet må blifva öfverlemnadt, tillförbindes att under lämplig tid och å skilda orter hålla de lånet tillhörande obligationer till salu inom landet till af Eders Kongl. Maj:t godkändt pris och i partier af högst 5,000 kronor för hvarje köpare *än äfven* att Eders Kongl. Maj:t må ega att med Stockholms stad träffa aftal om utbyte af mark vid operahustomten enligt de i Stockholms stadsfullmäktiges underdåniga skrifvelse af den 18 sistlidne mars omförmälda grunder, med rätt för Eders Kongl. Maj:t att medgifva den utvidgning af Arsenalsgatan vid dess utmynnande i Gustaf Adolfs torg, som är förenlig med den plan för teaterbyggnaden, hvilken af Eders Kongl. Maj:t varder fastställd — å ordinarie stat under riksstatens sjunde hufvudtitel uppfört ett anslag till kongl. operan till belopp af 60,000 kronor, dock med det uttryckliga vilkor för anslagets utgående efter byggnadsföretagets fullbordande, att teaterverksamheten jemväl sedermera ordnas så, att för teaterns förbindelser finnes en bestämd, från statsverket fullständigt skild ansvarighet, och under den form härför, som af Riksdagen godkännes;

2:o) att Riksdagen medgifvit Eders Kongl. Maj:t rätt att högst för tiden intill slutet af det spelår, under hvilket den nya teaterbyggnaden varder färdig, upplåta de kongl. teatrarnes fasta och lösa egendom till begagnande åt den eller dem, som kunna befinnas villiga att, utan att statsverket derigenom betungas med några kostnader utöfver det för kongl. operan afsedda anslag å 60,000 kronor, bedriva teaterverksamhet å sagda teatrar, eller, hvad operan angår, å särskild förhyrd lokal, på ett konsten värdigt sätt, med rättighet jemväl för Eders Kongl. Maj:t att, med nedan nämnda undantag, för detta ändamål disponera eller öfverlåta dispositionsrätten till alla från teatrarne och deras fastigheter inflytande inkomster; samt

3:o) att Riksdagen medgifvit, att den afkomst, som under nyssnämnda tid må komma att vid upplåtelse af dramatiska teatern betingas, må af Eders Kongl. Maj:t disponeras till förstärkande af de kongl. teatrarnes pensionsinrättnings fond.

Stockholm den 14 maj 1889.

Med undersåtlig vördnad.
